

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**ΕΠΑΛ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ****ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ****A. Μη λογοτεχνικό κείμενο****Το θέατρο στην Αρχαία Μακεδονία**

Το κείμενο είναι απόσπασμα δημοσιευμένου άρθρου της Καθηγήτριας Αρχαιολογίας στη Φιλοσοφική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Στέλλας Δρούγου στο περιοδικό Φιλολόγος, Θεσσαλονίκη, 2008, σ. 586-592. (διασκευή)

[...] Είναι φανερό ότι το μεγάλο -σχεδόν κοσμοϊστορικό – γεγονός της ανάπτυξης του θεάτρου στην Αττική κατά τον 5^ο προχριστιανικό αιώνα, διαδίδεται στο τέλος του ίδιου αιώνα και στην διάρκεια του 4^{ου} αι. π.Χ., και υιοθετείται από τον ελληνικό κόσμο σε ολόκληρη την έκτασή του, από τις Συρακούσες έως τη Μακεδονία. Τα θεατρικά έργα των μεγάλων Αθηναίων τραγικών ακούγονται σε ολόκληρο τον ελληνικό κόσμο, εμφανίζονται νέοι ποιητές και νέα θεατρικά έργα, όπως μαρτυρούν οι αρχαίες γραπτές πηγές. [...]

Η οικοδόμηση του λίθινου διονυσιακού θεάτρου στους βόρειους πρόποδες του βράχου της αθηναϊκής ακρόπολης κατά τη διάρκεια της θητείας του άρχοντα Λυκούργου (338 π.Χ.) αποτελεί ένα σημαντικό γεγονός για την ιστορία του θεάτρου, όχι μόνο για την ίδια την οικοδομική – αρχιτεκτονική του άποψη, αλλά γενικότερα για την ιστορία της δραματικής δημιουργίας.

Πολύ γρήγορα προς το τέλος του 4^{ου} αι. π.Χ., οικοδομούνται λίθινα θέατρα σε ολόκληρο τον ελληνικό κόσμο και ο αριθμός τους αυξάνεται στον 3^ο αι. π.Χ. εξυπηρετώντας τόσο το καλλιτεχνικό έργο όσο και τις πολιτικές ανάγκες των πόλεων [...]. Στη Μακεδονία, στην παλιά πρωτεύουσα, την πόλη των Αιγών, αρχίζει να οικοδομείται ένα μεγάλο λίθινο θέατρο [...]. Εκεί συγκεντρώνονται οι αντιπρόσωποι όλων των ελληνικών πόλεων με αφορμή τους γάμους της κόρης του Φιλίππου με τον Αλέξανδρο της Ηπείρου. Στην πραγματικότητα ο Μακεδόνας βασιλιάς επιδιώκει με τη συγκέντρωση αυτή μια επίδειξη δύναμης, καθώς ετοιμάζεται να εκστρατεύσει κατά της Ασίας. Με αφορμή αυτούς τους γάμους, οι αντιπρόσωποι των ελληνικών πόλεων και οι Μακεδόνες προσκεκλημένοι ζούνε μέσα στο θέατρο των Αιγών λαμπρές γιορτές, αλλά τελικά και τα δραματικά γεγονότα της δολοφονίας του Φιλίππου και πιθανώς την ανακήρυξη του γιου του Αλέξανδρου ως βασιλιά της Μακεδονίας. [...]

Έξυπνα και Εύκολα!www.arnos.gr info@arnos.gr

Η εικόνα, που γίνεται συνεχώς και περισσότερο πλούσια, αποδεικνύει κυρίως τη σημασία του θεάτρου για την αρχαία κοινωνία, στην περίπτωση μας των πόλεων της Μακεδονίας. Με την έλευση των Ρωμαίων, δίπλα στα θέατρα οικοδομούνται τα ωδεία, ενώ η κωμωδία επεκτείνει την ισχύ της σε νέες μορφές διασκέδασης, τους μίμους, τα παιχνίδια κ.λ.π., όπως ακριβώς συμβαίνει σε όλες τις πόλεις των ελληνιστικών βασιλείων και σε όλες τις πόλεις του ελληνιστικού κόσμου. Τελικά, αποδεικνύεται το θέατρο ως ένα από τα σπουδαιότερα γεγονότα του πολιτισμού και της παιδείας για ολόκληρο τον ελληνικό κόσμο.
[...]

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A1

Στο τέλος του κειμένου η συγγραφέας επισημαίνει: «Τελικά, αποδεικνύεται το θέατρο ως ένα από τα σπουδαιότερα γεγονότα του πολιτισμού και της παιδείας για ολόκληρο τον ελληνικό κόσμο.» Να εντοπίσεις και να καταγράψεις τρεις αναφορές στο κείμενο, οι οποίες επιβεβαιώνουν το παραπάνω συμπέρασμα για το αρχαίο θέατρο.

Μονάδες 15

A2

Στην τρίτη παράγραφο του κειμένου να επισημάνεις δύο λέξεις/λεκτικά σύνολα μεταξύ των επιμέρους περιόδων της που εξασφαλίζουν τη συνοχή της. Να εξηγήσεις σύντομα πώς υποστηρίζουν αυτές οι λέξεις την σύνδεση των νοημάτων στην παράγραφο.

Μονάδες 10

A3.

Σε ένα άρθρο στην εφημερίδα του σχολείου σου, να παρουσιάσεις, αξιοποιώντας τις πληροφορίες του κειμένου, τον ρόλο που είχε το θέατρο στη ζωή των ανθρώπων στο ιστορικό μας παρελθόν. Σήμερα ποιο ρόλο έχει το θέατρο στη ζωή των ανθρώπων, κατά τη γνώμη σου; (200-250 λέξεις)

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο**ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ ΜΑΒΙΛΗΣ (1860-1912)****Καλλιπάτειρα**

Στην Αρχαία Ελλάδα ο νόμος απαγόρευε στις γυναίκες να παρακολουθήσουν τους Ολυμπιακούς Αγώνες, αλλά η Καλλιπάτειρα παραβίασε αυτόν τον νόμο. Οι Ελλανοδίκες, οι ανώτατοι κριτές και δικαστές των Αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων την συλλαμβάνουν να παραβιάζει τον νόμο. Το ποίημα Καλλιπάτειρα το έγραψε ο Λορέντζος Μαβίλης στα 1899 και ανήκει στη συλλογή Τα Ποιήματα, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη.

Αρχόντισσα Ροδίτισσα, πώς μπήκες;
Γυναίκες διώχνει μια συνήθεια αρχαία
εδώθε¹. - Έχω εν' ανίψι, τον Ευκλέα,
τρί' αδέρφια, γιο πατέρα ολυμπιονίκες·

να με αφήσετε πρέπει, Ελλανοδίκες,
κι εγώ να καμαρώσω μες στα ωραία
κορμιά, που για τ' αγρίλι² του Ηρακλέα
παλεύουν, θιαμαστές³ ψυχές αντρίκιες.

Με τις άλλες γυναίκες δεν είμ' όμοια·
στον αιώνα το σόι μου θα φαντάζει
με της αντρείας τα αμάραντα προνόμια.

Με μάλαμα⁴ γραμμένος το δοξάζει

¹εδώθε: από εδώ.

²αγρίλι: στεφάνι από αγριελιά.

³θιαμαστές: θαυμαστές.

⁴μάλαμα: χρυσάφι.

σ' αστραφτερό κατεβατό μαρμάρου⁵
ύμνος χρυσός τ' αθάνατου Πινδάρου⁶!

B1. Για ποιο λόγο, σύμφωνα με το λογοτεχνικό κείμενο, η Καλλιπάτειρα μπήκε στον χώρο των Ολυμπιακών Αγώνων, αν και αυτό απαγορευόταν;

Μονάδες 15

B2. Να εντοπίσεις δύο γλωσσικές επιλογές με τις οποίες επιτυγχάνεται η διαλογική μορφή του ποιήματος (μονάδες 6) και να εξηγήσεις τον λόγο για τον οποίο, κατά τη γνώμη σου, επέλεξε ο ποιητής αυτή τη μορφή για το ποίημά του (μονάδες 4).

Μονάδες 10

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Να ερμηνεύσεις, με βάση στοιχεία που δίνει το λογοτεχνικό κείμενο, τη διάθεση της Καλλιπάτειρας, όταν μπαίνει στον χώρο των Ολυμπιακών Αγώνων παράνομα. Είναι δικαιολογημένη η παρανομία της, κατά τη γνώμη σου; Ποια συναισθήματα σου γεννά το θάρρος της Καλλιπάτειρας;

ή

2. Να αποδώσεις το ποίημα σε πεζό κείμενο με τον δικό σου λόγο χωρίς να αλλοιώσεις τα βασικά νοήματά του.

Μονάδες 25

⁵κατεβατό μαρμάρου: επιγραφή πάνω σε μάρμαρο.

⁶Πίνδαρος: σημαντικός αρχαίος ποιητής, που με επινίκιες ωδές υμνούσε τους ολυμπιονίκες.